

- 8.Максимов В.В. Экономический потенциал региона (анализ, оценка и использование). – Луганск: ВНУ, 2002. – 359 с.
- 9.Бубенко П., Гусев В. Ключевые моменты формирования региональной инновационной системы в Украине // Экономика Украины. – 2007. – №8. – С.33-39.
- 10.Друкер П.Ф. Эффективное управление. Экономические задачи и оптимальные решения: Пер. с англ. М.Котельниковой. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1998. – 288 с.
- 11.Друкер П.Ф. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво: Пер. з англ. В.С.Гуля. – К.: Україна, 1994. – 319 с.
- 12.Валдайцев С.В. Оценка бизнеса и инноваций. – М.: Информационно-изд. дом «Филин», 1997. – 334 с.
- 13.Роберт Фалмер Б. Энциклопедия современного управления. В 5 т. Т.2. – М.: ВИПКЭНЕРГО, 1992. – 168 с.

Отримано 11.02.2009

УДК 658.152 : 330.34 : 330.32

О.А.ШЕКШУЄВ

Харківська національна академія міського господарства

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Обґрунтовується необхідність інноваційного розвитку будівництва завдяки розвитку девелоперської індустрії. Розкрито питання проблем інноваційного розвитку будівельних підприємств в Україні. Запропоновано нові підходи щодо потреб і потужностей у впровадженні сучасних інновацій для підвищення стійкості та конкурентоспроможності будівельного підприємства.

За останні п'ять років дослідження з питань інноваційного розвитку проводилися такими вченими як П.Т.Бубенко, В.М.Гесць, Г.Я.Гольдштейн, В.П.Семиноженко [1-3] та іншими провідними вченими сучасної економічної думки. У сучасній Україні під час світової фінансової кризи роль інновацій для економіки значно збільшилась. Без застосування інновацій практично неможливо створити конкурентоздатну продукцію, яка має високий ступінь новизни. Інновації уособлюють у собі ефективний засіб боротьби – це приводить до створення нових потреб, до зниження собівартості продукції, притоку подальших інвестицій, до підвищення іміджу (рейтингу) виробника нових продуктів, до відкриття й захвату нових ринків, у тому числі й зовнішніх.

Будівельне підприємство згідно з власною місією у динамічному середовищі повинно напрацьовувати стратегії отримання стійкості, конкурентних переваг для прогресивного інноваційного розвитку в довгостроковій перспективі. Засобами досягнення цілей є інтенсивний розвиток усіх компонентів і елементів організації. Інтенсивний розви-

ток гарантує поступове нарощення потенціалу будівельного підприємства, дозволяє радикально підвищити його рівень, здолав технологічний й організаційний розриви, а також отримати нову якість власного потенціалу, адаптуватися до кардинальних змін у зовнішньому середовищі. Потенціал будівельного підприємства є виміром якості виконання завдання, досягнення цілей, головним критерієм його існування – результатом розвитку потенціалу, в свою чергу, є розвиток підприємства як адекватної реакції на зміну зовнішнього середовища. Розвиток підприємства здійснюється через розвиток компонентів його внутрішнього середовища та взаємин із зовнішнім середовищем.

Потенціал будівельного підприємства налічує три складових: готовність (ресурсний потенціал), спроможність (організаційний потенціал) до стабільної діяльності, і спроможність до інноваційної діяльності у сфері будівництва (інноваційна активність). У якості мети інноваційної діяльності є перехід підприємства з одного стану до іншого, більш розвинутого і стійкого, достатнього для досягнення нових цілей згідно з радикальними змінами у зовнішньому середовищі. Тому більшість трансформаційних проєктів мають інноваційний характер й розглядаються як специфічні об'єкти управління з власними формами і методами управління. Інноваційне середовище є частиною зовнішнього середовища, характеризується застосуванням інновацій. Взаємозв'язок інноваційного обороту між елементами економічної структури регіону забезпечується інноваційною інфраструктурою, яка допомагає якісному застосуванню інноваційних ресурсів.

Нові економічні умови, новий ринковий порядок, потребують інтенсивної інноваційної діяльності, підвищення уваги до напрацювання ефективних засобів організації вивчення теоретичних та практичних питань поведінки і еволюції будівельних підприємств у динамічному зовнішньому середовищі. Сучасний етап розвитку інноваційної сфери характеризується якісно новими моментами, що визначають перспективи її регулювання. Зменшилась роль директивних важелів, і держава все більше виконує контролюючу, регулятивну функцію, що спрямована на стимулювання рішень, важливих з точки зору перспективи науково-технічних задач і стримування тих дій, що можуть мати небажані екологічні, соціальні та інші ефекти. Раніше методи прямого впливу держави зводилися в основному до розробок довгострокових програм розвитку і надання бюджетних асигнувань. Ринкові орієнтири дозволяють підприємствам враховувати економічну ситуацію і виробляти певні прогнози на найближче майбутнє. Часто-густо залишаються нереалізованими інноваційні ідеї, що містять в собі «суспільний» ефект або потенційний ефект у майбутньому. Необхідно створення

гнучкої і компромісної організаційної структури.

Для вирішення проблем інноваційного розвитку необхідно впроваджувати нові методи роботи у розробці та оптимізації бізнес-процесів на всіх етапах будівництва. Завдяки чіткій вертикально інтегрованій системі управління існує можливість працювати злагоджено, контролюючи весь процес будівництва: від виробництва будівельних матеріалів до проведення завершальних оздоблювальних робіт. Сьогодні така система уособлює в собі ефективну вертикально інтегровану модель бізнесу з реалізації повного циклу будівельних робіт. Для цього треба забезпечувати потреби власних проєктів у будівельних потужностях на 80-85% та займатися девелопментом та будівництвом власних проєктів, здійснюючи операційне планування будівництва та дизайну проєктів, оптимізацію проєктних, технологічних якісних та фінансових характеристик, будівельні роботи, вибір підрядників та постачальників, контроль за виконанням, постачання будівельних матеріалів та технічних ресурсів, введення будівельного об'єкту в експлуатацію. Оптимальний портфель проєктів для будівельної корпорації за рік у місті Харків досягає 2 млрд. дол. (станом на кінець 2008 р.). Збалансованість портфеля проєктів дозволить отримати високу операційну ефективність, використовуючи усі переваги вертикально інтегрованого будівельного підприємства.

Яскравий приклад успішного будівельного підприємства демонструє діяльність девелоперсько-будівельної корпорації ТММ, яка вийшла на міжнародний фондовий ринок у жовтні 2007 р., вона провела часткове розміщення облігацій, в результаті чого отримала 180,6 млн. грн. для інвестування в поточні проєкти. Доходність облігацій підприємства встановлена емітентом у розмірі 16,5 % річних. Компанія ТММ через свою материнську компанію ТММ Real Estate Developments plc. ltd., Кіпр, розмістила 13,11% своїх акцій на Open Market Франкфуртської фондової біржі. Весь обсяг розміщення був викуплений 50 іноземними інвестиційними фондами. В результаті розміщення залучено 105 млн. доларів США. Загальна капіталізація компанії ТММ досягла 800 млн. доларів США [4]. На сьогодні це найкрупніша капіталізація серед українських компаній, які проводили первинне розміщення акцій. Залучені кошти будуть направлені переважно на розвиток нових проєктів у центральних і східних регіонах України. Зокрема, така стратегія діяльності будівельного підприємства має високий потенціал розвитку, окупність інвестицій становить 6-7 років (2-3 роки тому цей показник був на рівні 10-15 років), а рівень прибутковості – 14-16%, що є досить високим показником. Однозначно, такі чинники будуть сприяти залученню закордонних інвесторів у реаліза-

цію нових висококласних будівельних проектів, і принаймні ще 5-6 років попит буде перевищувати пропозицію. Також для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства необхідно враховувати час на перебудову системи управління ризиками і маркетингу проектів підприємства та на вихід із світової фінансової кризи якнайменше до другої половини 2009 р.

Також необхідно взяти до уваги інвестиційну привабливість такого сектору, як сектор складської нерухомості України – найприбутковіший у Європі. Сьогодні український ринок послуг перебуває на початковому етапі свого розвитку. Орендні ціни на такі приміщення будуть і надалі зростати пропорційно збільшенню попиту на них – на 10-15% у рік. Так, згідно експертної думки, оренда торговельної нерухомості у Харкові зросте на 5-10%. Саме тому інвестування у цю сферу забудови є одним з найпривабливіших на ринку України. Зокрема, складська нерухомість Києва має високий потенціал розвитку, окупність інвестицій становить 3-5 років, а рівень прибутковості – 24-26%, що є досить високим показником [5]. Звичайно, такі чинники будуть сприяти залученню закордонних інвесторів у будівництво нових висококласних промислових складів, і принаймні ще 5-6 років попит буде перевищувати пропозицію. Складська нерухомість вигідно відрізняється від інших сегментів забудови стабільністю. Орендні ставки не такі високі, як у торговельній і офісній нерухомості, але й вартість будівництва порівняно нижча.

Щодо джерела позитивних змін під час фінансової кризи, то у рамках інноваційної концепції розвитку будівельного підприємства, можна виділити два підходи. Перший – більш відомий, передбачає організаційний процес, що вирішує внутрішньоорганізаційні проблеми. Другий – пов'язаний з інноваційним поглядом на функціонування підприємства. Темпи оновлення виробничих потужностей залежать, передусім, від ефективності управління інвестиційними процесами на підприємствах, їх адекватності ринковим умовам господарювання. Заходи державної підтримки можуть лише сприяти активізації інвестиційної діяльності підприємств, але не є визначальними. Тому особливої актуальності набувають питання обслуговування та прийняття ефективних інвестиційних рішень, які забезпечують досягнення стратегічних цілей підприємств за умов збереження довгострокової і поточної фінансової стійкості.

Аналіз інвестиційних процесів на підприємствах демонструє, що визначальною особливістю сучасного стану і розвитку вітчизняного виробництва є нагальна потреба у здійсненні великих інвестиційних проектів з будівництва, реконструкції та технічного переозброєння

виробництва. Значно розширилися інвестиційні можливості підприємств, проектується ряд заходів державної підтримки вітчизняних підприємств, деякі міжнародні банківські групи готові надати кредитні ресурси для будівельних підприємств на вітчизняних потужностях. Таким чином, інноваційний процес можна розглядати як процес формування принципово нових, раніше не відомих конфігурацій, які забезпечують дифузію новизни, а інновації – як життєвий цикл структурно-функціональних змін у соціальній системі й одночасно змін у структурах її частин. Істотно важливими фазами інновації можна зазначити концептуалізацію новизни, принципіальне прийняття інновації, реалізацію інноваційної концепції. Згідно з вищезазначеними коментарями можна стверджувати, що інновація у будівництві – це не лише система періодичних одиничних елементів новизни, які заміщують товарні й технологічні змінні організаційної структури. Інновація – це процес відтворення нової конфігурації. А інноваційний розвиток у сфері новітньої забудови в Україні – це комплекс процесів, взаємопов'язаних результатом концептуалізації нової ідеї, яка направлена на вирішення проблеми, і практичного застосування у вертикально інтегрованих організаціях будівництва.

1. Гольдштейн Г.Я. Глобальный стратегический инновационный менеджмент: Рабочие материалы. – Таганрог: ТРГУ, 2007. – 346 с.

2. Бубенко П.Т. Інституційна динаміка просторової організації економічного розвитку. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 295 с.

3. Гесць В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України. – Харків: Константа, 2006. – 272 с.

4. Річний звіт корпорації ТММ за 2007 рік. – Харків: ТММ, 2008.

5. <http://www.masters.donntu.edu.ua/2008/fem/lotsmanova/links.htm> .

Отримано 16.01.2009

УДК 330.341.1

А.О.ЛИТВИНЕНКО

Харківський національний економічний університет

ОЦІНЮВАННЯ СПРИЙНЯТЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

Розроблено методику оцінювання спроможності підприємства, в тому числі комунального, до впровадження інновацій. Визначено взаємний вплив інноваційної спроможності й інноваційного потенціалу. Особливістю запропонованого підходу є співвіднесення інноваційної спроможності з потребами здійснення трансформаційних змін під час реалізації стратегії розвитку підприємства.

В сучасних умовах прискорення змін й вимог середовища актуалізується потреба забезпечення прогресивного випереджаючого зрос-